

การถอดบทเรียนการเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

THE LESSON LEARNED TO ORGANIZATIONS OF TEACHER STUDENTS OF PATUMWAN DEMONSTRATION SCHOOL

ชีวัน เขียววิจิตร* เกดิษฐ์ จันทร์ขจร² ประภารัตน์ ธิติศุภกุล³ คณาภรณ์ รัศมีมารีย์⁴ นันทวรรณ ชื่นชมคุณาธร⁵
อภิณหพร ฤกษ์อนันต์⁶ อัญชฎา พัวไพบูลย์⁷ สุนทร ภูรีปรีชาเลิศ⁸

Cheewan Khievichit¹ Keudit Chankhachon² Praparatt Thitisupakul³ Kanapom Rasmimariya⁴ Nantawan
Chuenchomkunatom⁵ Apinphom Rerg-a-nun⁶ Unchada Phuapailboon⁷ Soonthom Pooreprechaleard⁸

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, ประเทศไทย

Patumwan Demonstration School, Thailand.

*Corresponding Author E-mail: cheewan@satitpatumwan.com

Received: October 18, 2024; Revised: November 15, 2024; Accepted: November 26, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การถอดบทเรียนการเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ถอดบทเรียนการเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน 2) สะท้อนบทเรียนจากประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน 3) นำเสนอแนวทางในการกำหนดนโยบายวางแผนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การถอดบทเรียนการเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กลุ่มเป้าหมายคือ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงาน 15 ปีขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจในบริบทของโรงเรียน และเป็นครูพี่เลี้ยงของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ระยะที่ 2 การสะท้อนบทเรียนจากประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้แทนที่คัดเลือกจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 3 ปีขึ้นไป และเคยผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ แนวทางการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทครูพี่เลี้ยง คือ การทำหน้าที่เป็นแบบอย่างให้นิสิต ถ่ายทอดเทคนิคการสอน การจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนพร้อมตรวจสอบเนื้อหา การปกครองชั้นเรียน การสร้างศรัทธา เจตคติ จรรยาบรรณในวิชาชีพครู เพื่อให้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ความเป็นครู มอบความรักความใส่ใจเป็นกันเอง สร้างปฏิสัมพันธ์กับนิสิต มีความยืดหยุ่น ส่งเสริมสนับสนุนให้ความช่วยเหลือและให้โอกาส มีเวลาให้กับนิสิตในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ แก้ไขปัญหาการประพฤติปฏิบัติของนิสิตทั้งการสอนและเรื่องส่วนตัว 2) ระบบการนิเทศ มีกระบวนการการนิเทศที่หลากหลาย โดยครูพี่เลี้ยงที่มีทักษะประสบการณ์การสอน ถ่ายทอดความรู้ เทคนิค การเขียนแผนและการสอนเป็นต้นแบบ ใช้รูปแบบการชี้แนะและให้คำปรึกษา มีการพูดคุยกับนิสิตถึงสภาพปัญหาและร่วมกัน

แก้ไข 3) การพัฒนานิสิต ประกอบด้วย การพัฒนาสมรรถนะการจัดการสอนก่อนการฝึกและระหว่างฝึกเพื่อให้นิสิตมีความพร้อมสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ โดยมีครูพี่เลี้ยงคอยกำกับดูแลการจัดการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด คุณลักษณะที่นิสิตพึงมีคือ ความรู้ในเนื้อหาสาระวิชาที่แม่นยำ มีแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ การปฏิบัติงานต้องรู้บทบาทหน้าที่และอยู่ในกฎระเบียบข้อบังคับ รวมถึงมีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีจิตสำนึกของความเป็นครู และสามารถยืดหยุ่นได้ตามยุคสมัย 4) การดำเนินงานของศูนย์ฝึก กระบวนการรับนิสิตมีการมอบหมายแบ่งหน้าที่ตามสายงาน มีการประสานงานติดตามระหว่างฝึก การทำข้อตกลงเกี่ยวกับเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ระหว่างกลุ่มสาระฯและต่างกลุ่มสาระฯ 5) แนวทางการกำหนดนโยบายวางแผนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย ผลิตและพัฒนาครู พัฒนาหลักสูตร งานวิจัย นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา บริการวิชาการ ส่งเสริมอนุรักษ์ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมไทย วางแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ ระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ มีธรรมาภิบาล

คำสำคัญ: ถอดบทเรียน, แหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู, โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ABSTRACT

The objectives of the research Lesson Learned to Organizations of Teacher Students of Patumwan Demonstration School were to 1) conduct the lesson learned to organizations of teacher students of Patumwan Demonstration School 2) reflect the lesson learned from experiences of supervising teachers of Patumwan Demonstration School 3) present guidelines for the determination of policies and plans of Faculty of Education of Srinakarinwirot University. The research was conducted in 2 stages. For phase 1, the lesson learned to organizations of teacher students of Patumwan Demonstration School. The target group included the school administrative committee, who has up 15 years working experiences in school and knowledge and understanding about school context. They were 22 supervising teachers chosen by purposive sampling. The instrument were involved document and an In-depth structured interview. Phase 2 was the reflect of the lesson from experiences of supervising teachers of Patumwan Demonstration School. The target group included 10 representative with up 3 years experiences who was chosen by purposive sampling from subject departments and they should have experiences about student teaching practices. The instrument was focus group guideline. The findings of the study demonstrated in 5 areas which are as following. 1) The area of the role of supervising teachers, which being role model for the teacher students, teaching techniques transferring, lesson conducting, lesson plan making and proving, classroom management and attitudes and morals in teaching profession. These roles lead to making the teacher students aware of teacher role. Furthermore the supervising teachers need to be friendly and make good relationship with teacher students. They should be flexible and ready to support, give help chances and time to the teacher students for consulting, giving advice and problem solving for teaching and private context. 2) The area of supervising system, which has variety of supervising processes. The experienced supervising teachers transfer knowledge about lesson plan writing techniques and teaching processes including acting as role model. In addition they use coaching and mentoring model by talking about problems and finding solutions. 3) The area of teaching development, which consists of pre-and post-teaching ability in order to train the teaching students

to be ready in conducting the lesson efficiently under the close-up supervision of supervising teachers. The attribute of teaching students consists of having accurate knowledge about teaching content, having reliable reference sources, realizing about duty and role including having teaching profession morals and being able to adapt themselves in each period of time. 4) The area of teaching professional experience training center, which has been separated in coordinating during the teaching practice, making agreement about scores criterions and conducting Professional Learning Community (PLC) between subject departments. 5) The area of policies and planning determination of school practicum of Faculty of Education, Srinakarinwirot University consists of teacher producing and developing, curriculum and research development, academic services, Thai arts and culture promoting, strategic and action plan conspiring, setting managing system including Good Governance.

Keywords: Lesson Learned; Organizations of Teacher Students; Patumwan Demonstration School

บทนำ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่มีวัตถุประสงค์ในการสร้างองค์ความรู้ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดปัญญา เพื่อพัฒนาสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติและมีดุลยภาพ ภายใต้การดำเนินงานของคณะศึกษาศาสตร์ โดยมีโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เป็นโรงเรียนฝึกปฏิบัติการ วิจัย ทดลอง และสาธิตด้านการจัดการศึกษา (Laboratory and Demonstration School) ที่เป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์และนำเสนอกระบวนการจัดการเรียนการสอนและนวัตกรรมทางการศึกษา ตลอดจนเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติการสอน หรือฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู ทั้งยังเป็นโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการจัดการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูและผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ (โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2561: 25) ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของเอิร์นเนสท์ (Earnest) ผู้ก่อตั้งโรงเรียนสาธิตแห่งแรกของโลก ณ กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมัน เมื่อ ค.ศ.1788 คือ การเป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพฝึกปฏิบัติของนิสิต/นักศึกษา คณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ รวมถึงคณะร่วมผลิตบัณฑิต เพื่อให้บัณฑิต/นักศึกษาฝึกหัดครูได้มีโอกาสสังเกตการณ์สอนในโรงเรียนและได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมถึงการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีส่วนในการสนับสนุนและขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ตามกรอบและทิศทางของยุทธศาสตร์ชาติ จึงมีบทบาทสำคัญในการผลิตครูตามแผนกลยุทธ์ 4 ปี (พ.ศ. 2564–2567) ได้แก่ การพัฒนาโรงเรียนสาธิตเป็นศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพต้นแบบ ซึ่งโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ได้มีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์นี้ให้เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์การสอนหรือฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ดังกล่าว เพื่อเตรียมนิสิต/นักศึกษาและครูในโรงเรียนให้มีความสามารถปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก้าวสู่วิชาชีพครูอย่างมั่นใจและเจริญก้าวหน้า (ซีวัน เขียววิจิตร และคณะ, 2566: 165) การยกระดับการฝึกหัดครูของสถาบันผลิตครูนับเป็นกระบวนการสำคัญของกระบวนการ พัฒนาวิชาชีพครู การเตรียมครูที่มีคุณภาพและได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมจะสามารถยกระดับมาตรฐานคุณภาพวิชาชีพครูได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพให้แก่ประเทศต่อไป (ชวนพิศ อัดเนตร์ และคณะ, 2563)

สถาบันอุดมศึกษาพึงตระหนักถึงการผลิตนิสิต/นักศึกษา คือ การพัฒนาทักษะของนิสิต/นักศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานหรือองค์การผู้รับบัณฑิต ซึ่งการได้โอกาสสร้างความเข้าใจและคุ้นเคยกับโลกแห่งความเป็นจริงของการทำงานและการเรียนรู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งทักษะของงานอาชีพและทักษะด้านการพัฒนาตนเองนอกเหนือไปจากด้านวิชาการทักษะเหล่านี้จะเรียนรู้และพัฒนาได้โดยเร็วเมื่อนักศึกษาได้มีโอกาสปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการจากการ

ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (วาสนา เฟื่องทองกลาง, 2556: 1) สอดคล้องกับแนวคิดของ ปารณีย์ ชาวเจริญ (2561: 128) กล่าวว่า สถาบันผลิตครูเป็นสถานที่สร้างโอกาสให้นิสิต/นักศึกษาได้สัมผัสแหล่งเรียนรู้ และฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยตรง เป็นการเรียนรู้ชีวิตความเป็นครูที่แท้จริงของการเรียนการสอนในสถานศึกษาในระดับต่างๆ รวมถึงการปฏิบัติงานของครูทั้งหมดเสมือนครูประจำการคนหนึ่งของสถาบันการศึกษานั้น พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ได้กำหนดไว้ว่า ให้มีระบบกระบวนการผลิตการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงอันจะนำไปสู่การสร้าง ความเจริญก้าวหน้าแก่สังคมและประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2562: 15)

ในปี พ.ศ. 2492 กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง โดยพัฒนาขึ้นเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาและ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในที่สุด เพื่อผลิตครูและเสริมการฝึกหัดครูให้ครอบคลุมเนื้อหาวิชาทั้งด้านวิชาการและ ด้านวิชาชีพครู ให้ความเข้าใจ ให้ทักษะ ให้ทัศนคติ และให้ความพอใจในความเป็นครูด้วย ที่สำคัญผู้ผู้อำนวยการ บริหาร จัดการสถาบันการฝึกหัดครูจะต้องมีความเป็นครูอยู่ในตนเองด้วย เพราะเมื่อนิสิต/นักศึกษาครูมีความรู้ดีและมีความเข้าใจดี จะทำให้คิดเป็น รู้จักคิดวิเคราะห์และคิดค้นดัดแปลงปรับปรุงการสอนของตนเองให้ดีขึ้นจะทำให้ได้นิสิต/นักศึกษาครูที่มี คุณภาพดี จึงนำไปสู่การถอดบทเรียนการเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ซึ่งเป็นสถาบันหลักในการผลิตครูระดับปริญญา (วรวิทย์ วศินสรากร, 2552)

การถอดบทเรียนเป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งสำหรับการจัดการความรู้ที่มีคุณค่าและได้รับความนิยม เพราะเป็น กระบวนการทบทวนหรือสกัดความรู้ที่มีอยู่ในตัวคน ซึ่งเป็นข้อค้นพบใหม่หรือบทสรุปที่ได้จากประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา ในแง่มุมต่างๆ ทั้งที่สำเร็จและล้มเหลวหรือการสืบค้นความรู้จากการปฏิบัติงาน เพื่อให้เห็นถึงรายละเอียดของเหตุปัจจัย ทั้งภายในและภายนอก พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน และความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ระหว่างการปฏิบัติงานทั้งที่เป็นบทเรียนทางลบหรือบทเรียนจากความล้มเหลว และบทเรียนทางบวกหรือบทเรียนจาก ความสำเร็จ ทั้งนี้ จูซาร์ตน์ สติร์ปัญญา (2564: 26) ก็ได้กล่าวถึง คุณค่าของการถอดบทเรียนไว้ว่า ช่วยให้เกิดการปรับเปลี่ยน วิธีคิด วิธีการทำงานที่สร้างสรรค์และมีคุณภาพมากขึ้น รวมไปถึงยังช่วยเอื้อประโยชน์ให้ผู้อื่นสามารถนำองค์ความรู้ไป ประยุกต์ใช้อันจะก่อให้เกิดความรู้ใหม่ กลายเป็นวัฏจักรของการจัดการความรู้ต่อกันไป ในขณะที่ มงคลชัย วิริยะพินิจ (2560: 25) ได้อธิบายถึงการถอดบทเรียนว่า การได้มาซึ่งความรู้ใหม่นั้นอาจไม่เพียงเป็นความรู้ที่ได้จากหนังสือตำรา แต่หาก คือสิ่งที่แอบแฝงอยู่ในสมองของคนหรือแอบแฝงอยู่ในความเป็นตัวตนของแต่ละบุคคลต้องเรียนความสุขในตนเองโดยการ เรียนรู้จากการถอดบทเรียนในชีวิตไปสู่ความห่วงใยเอาใจใส่ทุกซอกทุกซอญของคนที่ใกล้ชิดและเมื่อมนุษย์มีความสุข มนุษย์ก็พร้อมที่จะ เป็นคนดีต่อสังคม โดยการสร้างสรรค์ความรู้ให้กับสังคม แบ่งปันความรู้ที่ได้จากชีวิตเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นในสังคม

ดังนั้น การถอดบทเรียนจึงเป็นทั้งแนวคิดและเครื่องมือในการจัดการความรู้ และการสร้างการเรียนรู้ในการพัฒนา ตัวตน ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งของการจัดการความรู้ในตัวมนุษย์ โดยเป็นกระบวนการดึงเอาความรู้ที่ได้รับประสบการณ์จาก การปฏิบัติงานออกมาใช้เป็นทุนในการยกระดับการทำงานให้ดียิ่งขึ้น การถอดบทเรียนจึงเป็นการสกัดความรู้ที่มีอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) ออกมาเป็นบทเรียนหรือความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ซึ่งผลที่ได้จากการถอดบทเรียนและ สังเคราะห์เอกสารทำให้ได้บทเรียนในรูปแบบชุดความรู้ที่เป็นรูปธรรมและเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน อันนำมาซึ่งการปรับวิธีคิด และเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานที่สร้างสรรค์และมีคุณภาพยิ่งขึ้น (Garfield, 2018)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการถอดบทเรียน คณะผู้วิจัยเล็งเห็นความจำเป็นในการถอด บทเรียนการเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เพื่อนำผลของการถอด บทเรียนดังกล่าว คืนข้อมูลและสะท้อนกลับให้กับการดำเนินงานของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อีกทั้ง

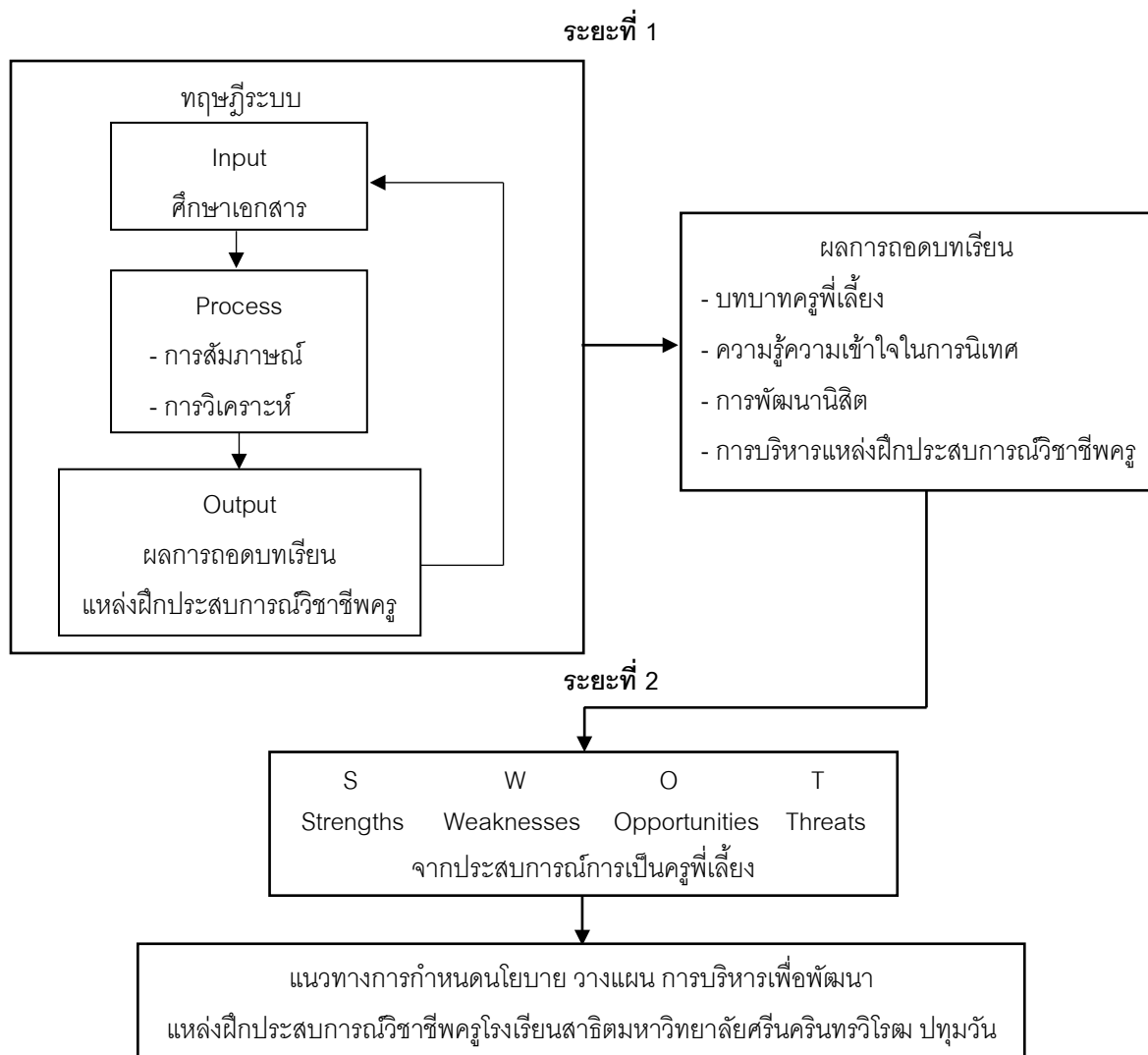
สามารถนำเอาผลจากการถอดบทเรียนดังกล่าว มาใช้เป็นข้อมูลในการทำงานเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดทิศทางการพัฒนาแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อถอดบทเรียนการเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
2. เพื่อสะท้อนบทเรียนจากประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
3. เพื่อนำเสนอแนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผน และการบริหารแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการศึกษาเชิงระบบ (System Approach/Theory to Management) และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งการถอดบทเรียนการเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การถอดบทเรียนการเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในบริบทของโรงเรียน จำนวน 22 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากคณะกรรมการบริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป และทุกท่านมีประสบการณ์การเป็นผู้บริหารและเป็นครูพี่เลี้ยงของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) เอกสาร (Document Data) ประกอบด้วย เอกสาร/หลักฐานรายงานประจำปีของสถานศึกษา เอกสารแนวทางดำเนินงานจัดการเรียนการสอน แบบรายงานผลการปฏิบัติงาน SAR ของสถานศึกษา หนังสือวิทยานิเทศ พุทธศักราช 2567 คู่มือฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และแบบบันทึกการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารจากหนังสือ ตำรา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อค้นหาข้อมูล และวิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบัน

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบและกรอบการสัมภาษณ์เชิงลึก

3. สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยหัวข้อคำถามดังนี้

3.1 ด้านบทบาทครูพี่เลี้ยง

3.1.1 ท่านคิดว่าบทบาทครูพี่เลี้ยงมีอะไรบ้าง มีทำหน้าที่อย่างไร และบทบาทใดของครูพี่เลี้ยงที่ดีที่สุด หรือยังทำไม่ได้ดี เพราะเหตุใด

3.1.2 สภาพปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ครูพี่เลี้ยงมีอะไรบ้าง ท่านดำเนินการอย่างไร

3.1.3 กระบวนการนิเทศของครูพี่เลี้ยง สามารถช่วยพัฒนานิสิตได้อย่างไร

3.1.4 รูปแบบ ใดที่ท่านนำมาใช้ในการนิเทศนิสิต และทำให้นิสิตสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รูปแบบ Coaching and Mentoring/การให้คำแนะนำ Consulting, การฝึกอบรม การสอนงาน Training, การเรียนรู้ด้วยตนเอง)

3.2 ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ

3.2.1 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศโดยวิธีการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยงอย่างไร

3.2.2 ท่านคิดว่าการพัฒนากระบวนการนิเทศ ทักษะการนิเทศของครูพี่เลี้ยงควรมีรูปแบบและวิธีการดำเนินการอย่างไร

3.2.3 ท่านคิดว่าการนิเทศนิสิต ควรให้ความสำคัญในประเด็นใดบ้าง เช่น การจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ การประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ การทำงานร่วมกัน การสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ฯลฯ

3.3 ด้านการพัฒนา นิสิต

3.3.1 ท่านคิดว่าสมรรถนะด้านใดบ้าง (เช่น การจัดการเรียนสอน/การทำวิจัยในชั้นเรียน/การวัดและประเมินผล/การควบคุมชั้นเรียน) ที่นิสิตควรได้รับการเสริมสร้างก่อนการฝึก/ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน

3.3.2 คุณลักษณะที่ท่านอยากให้นิสิตที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ควรเป็นอย่างไร

- 1) ด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ควรเป็นอย่างไร (ปัญหาที่ท่านพบมีอะไรบ้าง)
- 2) ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานในสถานศึกษา
- 3) ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู ควรเป็นอย่างไร (ปัญหาที่ท่านพบมีอะไรบ้าง)

3.4 ภาพรวมการดำเนินงานของศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

3.4.1 ท่านคิดว่าระบบศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีกระบวนการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของครูพี่เลี้ยงในการนิเทศ และการพัฒนานิสิตได้ครบถ้วนหรือไม่ ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร

4. นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบวัตถุประสงค์ความครอบคลุมของเนื้อหาแล้วปรับปรุงแก้ไข และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence – IOC) ดังนี้

คะแนน +1 ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

คะแนน 0 ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่

คะแนน -1 ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

โดยผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67-1.00 ซึ่งแสดงว่า ประเด็นคำถามที่กำหนดมีความสอดคล้องทุกหัวข้อ สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

5. จัดทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เทคนิคการศึกษาเชิงระบบ (System Approach/Theory to Management) ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลการดำเนินงาน (Output) ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร (Document Data) โดยนำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมาทำการสังเคราะห์และวิเคราะห์แล้วทำการบันทึกข้อมูล

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อสกัดข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา ปัจจัยและเงื่อนไขของแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน แล้วบันทึกผลการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกตามประเด็นที่คั่นมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์เนื้อหา (Synthesis) แล้วนำเสนอเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ระยะที่ 2 การสะท้อนบทเรียนจากประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้แทนที่ได้รับคัดเลือกมาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย 1) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 2) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 3) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 4) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5) กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 6) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 7) กลุ่มสาระการเรียนรู้เทคโนโลยีการศึกษา 8) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ 9) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 10) กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป และเป็นผู้ที่เคยผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวทางการสนทนากลุ่ม (Focus Group Guideline) ใช้วิธีกำหนดประเด็นหรือแนวคำถาม (Schedule Guide) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาเป็นแนวทางในการตั้งคำถามไว้ล่วงหน้าก่อน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบและกรอบแนวทางการสนทนากลุ่ม

2. นำข้อมูลที่ได้ในระยาะที่ 1 มาพิจารณาเพื่อกำหนดประเด็นคำถาม โดยสร้างหัวข้อคำถามดังนี้

2.1 คุณลักษณะครูพี่เลี้ยงที่ดี ควรเป็นอย่างไร

2.1.1 ด้านความรู้/การจัดการเรียนรู้/การวิจัย

2.1.2 ด้านทักษะการนิเทศ

2.1.3 ด้านพฤติกรรมการเป็นครูพี่เลี้ยง

2.2 สภาพปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ครูพี่เลี้ยง (จากข้อ 1)

2.3 แต่ละท่านมีวิธีการนิเทศที่ต่างกัน ขอให้นำเสนอวิธีการที่ท่านใช้ในการนิเทศนิสิตและผลจากการนิเทศเป็นอย่างไร

2.4 ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูพี่เลี้ยงนอกเหนือจากการให้คำปรึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน และครูพี่เลี้ยงควรให้ความสำคัญแก่นิสิตเพิ่มเติมในด้านใดบ้าง

2.5 จากประสบการณ์การนิเทศนิสิตในความดูแลของท่านมีนิสิตที่มาขอรับคำปรึกษาในเรื่องส่วนตัวหรือไม่

3. นำประเด็นคำถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบวัตถุประสงค์ความครอบคลุมของเนื้อหาแล้วปรับปรุงแก้ไข และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence – IOC) ดังนี้

คะแนน +1 ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

คะแนน 0 ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่

คะแนน -1 ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

โดยผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67-1.00 ซึ่งแสดงว่า ประเด็นคำถามที่กำหนดมีความสอดคล้องทุกหัวข้อ สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

4. จัดทำหัวข้อแนวทางการสนทนากลุ่ม เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประสานงานกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ระหว่างเดือนมีนาคม 2567 สถานที่ที่ใช้ในการสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายคือ ห้องประชุมชั้น 3 อาคารสาธิตปทุมวัน 1

2. ดำเนินการสนทนากลุ่มตามประเด็นหัวข้อที่กำหนดไว้ โดยขออนุญาตบันทึกภาพ และบันทึกข้อมูลเป็นรายบุคคลในแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยมุ่งเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการระดมสมอง แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่บอกเล่าประสบการณ์ของแต่ละคนที่เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมถึงคำแนะนำและข้อเสนอแนะ

3. นำข้อมูลที่ได้รวบรวมได้เข้าสู่กระบวนการสะท้อนถอดบทเรียน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เพื่อนำเสนอแนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผนและการบริหารแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มตามประเด็นที่ค้นหามาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์เนื้อหา (Synthesis) แล้วนำเสนอเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. การถอดบทเรียนการเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

1.1 ผลจากการศึกษาเอกสารหลักฐาน

1.1.1 แหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีฐานะเทียบเท่าภาควิชาหนึ่งในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยโรงเรียนอยู่ในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) บริหารจัดการศึกษาตามพันธกิจของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โรงเรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์การประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกเพื่อมุ่งสร้างวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award) โครงสร้างแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 1) ฝ่ายงานวิจัยทางการศึกษา ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก การผลิตผลงานวิจัย เผยแพร่และตีพิมพ์บทความทางวิชาการ จัดการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัยแก่บุคลากรและนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และจัดระบบสารสนเทศภายในแหล่งฝึกฯ 2) ฝ่ายงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทำหน้าที่ประสานงานการปฏิบัติหน้าที่ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ กำกับ ติดตามดูแลนิสิตฝึกฯ รวมทั้งผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3) ฝ่ายงานนิเทศและพัฒนาวิชาชีพครู ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครู ได้แก่ จัดอบรมสัมมนา ฝึกปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน ประสานงานกับองค์กรหรือหน่วยงานภายนอก สนับสนุนการนิเทศ การจัดการเรียนรู้ และการปฏิบัติงานของครูพี่เลี้ยง จัดสรร พัฒนาและสร้างสรรคครูพี่เลี้ยงต้นแบบ เสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู ให้แก่นิสิตฯ ส่งเสริมและสนับสนุนให้นิสิตถ่ายทอดองค์ความรู้สู่การจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ฝ่ายสำนักงานวิจัย นิเทศและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทำหน้าที่งานธุรการและเลขา สรุปผลการดำเนินงาน จัดทำรายงานประเมินตนเองและรายงานประจำปี อำนวยความสะดวกและติดต่อประสานงาน จัดเตรียมระบบฐานข้อมูล จัดทำคู่มือการสอน รายวิชาฝึกปฏิบัติการสอนและสื่อ ฯลฯ จัดเวลาและตารางการสอนของนิสิต ติดต่อประสานงานครูพี่เลี้ยง นิสิตฝึกฯ และผู้ที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียน

1.1.2 การจัดการเรียนการสอน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นและในสาระการเรียนรู้ต่างๆ ใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรมโดยสอดแทรกกระบวนการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เข้าไปในการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.1.3 มาตรฐานการศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 4 โครงการผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษภาคภาษาอังกฤษ (EPTS) มาตรฐานที่ 5 ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มาตรฐานที่ 6 การบริการวิชาการอย่างมีส่วนร่วม เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ได้ดำเนินการจัดทำรายงาน การประเมินตนเอง ซึ่งสะท้อนภาพความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ผลการประเมินในภาพรวม มาตรฐานที่ 1 ถึง มาตรฐานที่ 6 อยู่ในระดับคุณภาพยอดเยี่ยม

1.1.4 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อให้นิสิตทราบแนวทางการปฏิบัติตน บทบาทหน้าที่และข้อควรปฏิบัติระหว่างปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ดังนี้ 1) นำทฤษฎีที่ได้เรียนมาไปทดลองฝึกปฏิบัติการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนและใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น 2) เรียนรู้งานการบริหารจัดการงานที่เกี่ยวกับโรงเรียนและวิธีการแก้ไข 3) ปรับตัวเข้ากับสังคมในฐานะที่เป็นครูฝึกหัดหรือผู้ช่วยครู

- 4) รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน 5) ฝึกการเป็นครูที่ดี รู้จักการปฏิบัติตามระเบียบและกฎของโรงเรียน
6) มีเจตคติที่ดี และตระหนักถึงคุณค่าของวิชาชีพครู

1.2 ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

1.2.1 สภาพปัจจุบันการดำเนินงานศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

1) ด้านบทบาทครูพี่เลี้ยง พบว่า การทำหน้าที่เป็นแบบอย่างให้แก่นิสิต ได้แก่ ถ่ายทอดเทคนิคการสอน การจัดการเรียน การเขียนแผนพร้อมตรวจสอบเนื้อหาให้ถูกต้อง การจัดการและปกครองชั้นเรียน การสร้างศรัทธา เจตคติ จรรยาบรรณในวิชาชีพครู เพื่อให้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ความเป็นครู มอบความรักความใส่ใจเป็นกันเองสร้างปฏิสัมพันธ์กับนิสิต มีความยืดหยุ่นที่หลากหลายรูปแบบ ส่งเสริมสนับสนุนให้ความช่วยเหลือและให้โอกาส มีเวลาให้นิสิตในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ แก้ไขปัญหาทั้งเรื่องการสอนเรื่องส่วนตัวและการประพฤติปฏิบัติตนของนิสิต ดังความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“ครูพี่เลี้ยงต้องสอนความเป็นครู บอกหน้าที่ความรับผิดชอบที่นอกเหนือจากหน้าที่ครูผู้สอน ดูแลเอาใจใส่และซัพพอร์ตการสอนของนิสิต การเขียนแผนและตรวจสอบแผน เพื่อให้นิสิตมีพื้นฐานและสร้างปฏิสัมพันธ์เป็นกันเองกับนิสิต รวมทั้งการสอนเรื่องวัฒนธรรมองค์กร เช่น ระเบียบวินัย กริยามารยาท การไหว้ คำพูด ฯลฯ”

จากผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 2, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 15, 17, 19, 20, 22

2) ด้านความรู้ ความเข้าใจในการนิเทศ พบว่า ครูพี่เลี้ยงมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศ และบทบาทของการเป็นครูพี่เลี้ยง ซึ่งเป็นการกระทำหรือการฝึกสอนที่แสดงให้นิสิตดู และรับรู้ถึงการปฏิบัติหน้าที่ครูจากครูพี่เลี้ยง ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีทักษะประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอน สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิคการเขียนแผนและกระบวนการจัดการเรียนการสอน สามารถชี้แนะให้คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาได้ดี มีการวางตัวที่เหมาะสมและเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติตนให้แก่นิสิตได้เป็นอย่างดี รูปแบบที่ครูพี่เลี้ยงนำมาใช้ในการนิเทศ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตรและรูปแบบการชี้แนะและให้คำปรึกษา โดยมีการพูดคุยกับนิสิตถึงสภาพปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหาเพื่อสร้างจุดต้นแบบและเป็นแบบอย่างที่ดีให้นิสิตปฏิบัติตาม ดังความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“เข้าใจว่าการนิเทศคือการฝึกงานครูให้นิสิต ด้วยประสบการณ์การสอนและความรู้ มีความเข้าใจสถานะและปฏิบัติในสิ่งที่ควรปฏิบัติตามหน้าที่ครูพี่เลี้ยง สามารถเป็นต้นแบบให้นิสิตได้ โดยครูพี่เลี้ยงถ่ายทอดวิธีการและเทคนิคการสอนรวมทั้งการสาธิตการสอน พร้อมให้คำปรึกษา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูพี่เลี้ยงและนิสิต เพื่อให้นิสิตเก็บเกี่ยวประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครู เพื่อเป็นครูที่ดีในอนาคต และใช้รูปแบบการชี้แนะ (Coaching) ในลักษณะของการสอนงาน และสร้างปฏิสัมพันธ์พูดคุยกับนิสิตฝึก เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลอย่างต่อเนื่อง”

จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 22 ท่าน

3) ด้านการพัฒนาสมรรถนะการจัดการสอน นิสิตได้รับการพัฒนาก่อนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนสอน และในระหว่างการศึกษา ครูพี่เลี้ยงจะคอยกำกับดูแลการสอนอย่างใกล้ชิดเพื่อสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ หลังการศึกษา ครูพี่เลี้ยงจะสะท้อนผลจากการจัดการเรียนการสอนของนิสิต เพื่อชี้แนะแก้ไขการจัดการสอนในครั้งถัดไป ด้านคุณลักษณะนิสิตต้องมีความรู้และประสบการณ์ในเนื้อหา ต้องมีความแม่นยำ มีที่มาที่อ้างอิงได้และน่าเชื่อถือ การปฏิบัติงานต้องรู้บทบาทหน้าที่และอยู่ในระเบียบข้อบังคับ รวมถึงการมีจรรยาบรรณวิชาชีพมีจิตสำนึกของความเป็นครู สามารถยืดหยุ่นได้ตามยุคสมัย ดังความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“ก่อนการสอนต้องซ้อมเพื่อเตรียมตัวให้พร้อม เนื้อหาการสอนต้องมีอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ ะหว่างฝึกต้องพัฒนาในทุกๆ ด้าน ทั้งการจัดการเรียนการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน การควบคุมชั้นเรียน การวัดและประเมินผลต้องประเมินตนเองหลังการสอนและปรับแก้ไขเพื่อเป็นครูที่มีประสิทธิภาพ เรียนรู้บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานและงานที่นอกเหนือจากการสอน รักและเข้าใจในอาชีพครู มีจริยธรรมจรรยาบรรณจิตสำนึกในความเป็นครู สามารถยืดหยุ่นให้สอดคล้องกับยุคสมัย และใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข”

จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 22 ท่าน

4) ภาพรวมการดำเนินงานของคุยนุ้ยฝึก พบว่า ระบบการรับนิสิตมีการพัฒนามากขึ้น ในแต่ละกระบวนการมีขั้นตอนที่ชัดเจน เช่น การมอบหมายงาน การแบ่งหน้าที่ตามสายงานให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้รับผิดชอบมีการประสานงานและติดตามระหว่างการศึกษา และทำข้อตกลงเกี่ยวกับเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน ระหว่างอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียนได้อย่างสมบูรณ์ ดังความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

2.2.1 ปัญหาการดำเนินงานของคุยนุ้ยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

1) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ครูพี่เลี้ยง พบว่า ครูพี่เลี้ยงไม่มีข้อมูลส่วนตัวของนิสิตจากมหาวิทยาลัย ได้แก่ ด้านสุขภาพ/ความเจ็บป่วย ลักษณะนิสัยและความประพฤติ ฯลฯ นิสิตไม่ฟังคำแนะนำของครูพี่เลี้ยงและรู้สึกว่าการที่ครูพี่เลี้ยงบอกเป็นเรื่องเก่าไม่ทันสมัย เกิดปัญหาช่องว่างระหว่างวัยที่แตกต่างกันจึงทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูพี่เลี้ยงกับนิสิตฯ สื่อสารไม่ตรงกัน ดังความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“นิสิตกับอาจารย์นิเทศก์มีการสื่อสารไม่ชัดเจน ทำให้อาจารย์นิเทศก์ไม่มีข้อมูลของนิสิต และครูพี่เลี้ยงมีภาระงานทับซ้อนระหว่างงานบริหารกับการสอน

จากผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10

2) ปัญหาและอุปสรรคในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ พบว่า ตัวครูพี่เลี้ยงเองก็เกิดความสับสนต่อบทบาทหน้าที่การนิเทศ ใช้ความรู้ในสิ่งที่ถนัดเพียงอย่างเดียวมาแทน ทำให้การนิเทศไม่ได้ผลเท่าที่ควร ดังความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“ครูพี่เลี้ยงยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศ เพราะการนิเทศมีหลายรูปแบบ จึงเกิดความสับสนระหว่างบทบาทหน้าที่การนิเทศกับการเป็นครูพี่เลี้ยง ครูพี่เลี้ยงนิเทศในสิ่งที่ถนัดเพียงอย่างเดียว และอาจไม่สอดคล้องกับระดับชั้นของนิสิต ทำให้การนิเทศไม่ได้ผลเท่าที่ควร”

จากผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 22

3) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนานิสิต พบว่า องค์ความรู้พื้นฐานเดิมของนิสิตแต่ละคนแตกต่างกัน ทั้งในเรื่องหลักสูตร มาตรฐานการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการสอน และเนื้อหา ทำให้นิสิตมีความกังวลและประหม่าในการสอน นอกจากนี้ นิสิตบางคนมีความมั่นใจเกินไปและไม่ฟังคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง ดังความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“องค์ความรู้พื้นฐานของนิสิตไม่มากพอ ทั้งการเตรียมเนื้อหา และไม่แม่นยำเรื่องหลักสูตร มาตรฐานการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งเทคนิคการจัดการเรียนการสอน จึงทำให้นิสิตเกิดความกังวลในการสอนและสอนไม่ได้ บางคนมีความเป็นตัวของตัวเองสูง ไม่ฟังคำแนะนำของครูพี่เลี้ยงและไม่ปฏิบัติตาม”

จากผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 2, 4, 6, 7, 9, 16, 20, 22

4) ปัญหาและอุปสรรคภาพรวมการดำเนินงานของศูนย์ฝึกฯ พบว่า โรงเรียนรับนิสิตค่อนข้างเยอะ และขาดการให้ข้อมูลทำให้การดูแลนิสิตไม่ทั่วถึง สถานที่การฝึกปฏิบัติงานมีความคับแคบและไม่เพียงพอ ชั่วโมงการสอนของครูพี่เลี้ยงและนิสิตแตกต่างกัน ดังความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“โรงเรียนรับนิสิตค่อนข้างเยอะ การให้ข้อมูลที่ชัดเจนกับครูพี่เลี้ยง การดูแลนิสิตไม่ทั่วถึง การจัดการสถานที่ฝึกการสอนไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม”

จากผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 2, 4, 6, 8, 9, 10, 12, 16

1.2.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา

1) ด้านครูพี่เลี้ยง พบว่า ครูพี่เลี้ยงควรมีอายุงานอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป ต้องมีการพัฒนาตนเองในเรื่องของความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์และทันต่อนิสิตด้วย ต้องมีการฝึกอบรมวิชาชีพครูให้กับครูพี่เลี้ยงให้มีความเป็นครู ในระหว่างทางก็ควรมีการสอบถามปัญหา และการประเมิน 360° ของครูพี่เลี้ยง เพื่อไม่ให้ครูพี่เลี้ยงลืมหินบพาทตัวเอง

2) ด้านการนิเทศ พบว่า การนิเทศควรเป็นระบบและมีขั้นตอน เริ่มตั้งแต่เตรียมความพร้อมของครูพี่เลี้ยง ต้องมีการอบรมวิชาชีพครู การเป็นครูพี่เลี้ยงให้กับครูพี่เลี้ยงให้มีความเป็นครู ความใกล้ชิดระหว่างครูพี่เลี้ยงกับมหาวิทยาลัย และคณะ ควรมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดเพื่อสร้างความคุ้นเคยและมีการสื่อสารกันมากขึ้น และกำหนดกฎเกณฑ์การรับนิสิตต้องให้พอดี ไม่มากไม่น้อยเกินไป

3) ด้านนิสิต พบว่า นิสิตต้องมีความตื่นตัวในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติม เพื่อมาประยุกต์การสอนในอนาคต ความเข้าใจในหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรของสถานศึกษาของประเทศ บุคลากรหลักสูตรให้เข้ากับยุคสมัย มีข้อเสนอแนะเพื่อให้ นิสิตเกิดการพัฒนาด้านสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4) ด้านการดำเนินงานของแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน พบว่า โรงเรียนต้องทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและทำข้อตกลงในการปฏิบัติงาน เกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน เรียงลำดับความสำคัญและความชัดเจนของขอบข่ายงานฝึก 191 291 391 และ 491 ประสานงานและติดตามผลระหว่างฝึก รวมถึงสร้างปฏิสัมพันธ์ในการสื่อสารให้มากขึ้นเพื่อให้ทราบข้อมูลที่ชัดเจนและจัดเก็บฐานข้อมูลของนิสิตฯ

2. การสะท้อนบทเรียนจากประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

2.1 บทบาทครูพี่เลี้ยง

การทำหน้าที่ตามบทบาทครูพี่เลี้ยง พบว่า ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่ใช้การตีกรอบเวลาเพื่อให้ นิสิตสามารถการบริหารจัดการเวลาและมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ดูแลเรื่องพฤติกรรมมาราวตัวให้เหมาะสมโดยใช้การตักเตือนพูดคุยแบบกัลยาณมิตร ปรับทัศนคติให้นิสิตอยากเป็นครูและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ส่งเสริมและสนับสนุนให้ความช่วยเหลือแก่นิสิตในทุกด้าน เช่น เป็นพื้นที่ปลอดภัยให้นิสิต ให้คำปรึกษาช่วยแก้ปัญหาทั้งเรื่องการสอนและเรื่องส่วนตัว เป็นต้น ดังความคิดเห็นตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

“การปรับพฤติกรรมนิสิตเรื่องความรับผิดชอบในการทำงานและการส่งงานจะใช้วิธีการตีกรอบเวลาด้านพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การวางตัว การใช้คำพูด ไม่สุภาพ ไม่นอบน้อม จะใช้วิธีการตักเตือนพูดคุยแบบแบบกัลยาณมิตรเป็นที่เป็นนอင့်คอยแนะนำให้คำปรึกษา และปรับทัศนคติในการประกอบอาชีพครู”

จากตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ 1, 2, 3, 4, 7, 9, 10

2.2 การพัฒนานิสิต

2.2.1 ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่ให้นิสิตฝึกฝนและสะสมประสบการณ์ในการสอนด้วยตัวเองอย่างไม่ปิดกั้น เปิดโอกาสให้แสดงทักษะด้านต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ และก่อนปฏิบัติการสอนครูพี่เลี้ยงจะสอน การเขียนแผนการสอนและตรวจแผนการสอนของนิสิตก่อนนำไปใช้จริง ในระหว่างที่นิสิตปฏิบัติการสอนครูพี่เลี้ยงจะเข้าร่วมสังเกตการสอนและจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้ และสะท้อนกลับภาพรวมหลังการสอน เพื่อให้นิสิตนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น ดังความคิดเห็นตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

“เปิดโอกาสให้นิสิตต้องทำให้เต็มที่ที่สุด ลองแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ช่วยอยู่เบื้องหลังคอยแนะนำให้นิสิตหาวิธีที่เหมาะสม โดยต้องอาศัยการฝึกฝนและสะสมประสบการณ์ในการพัฒนาตนเอง”

จากตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ 2, 4, 8, 9

2.2.2 ด้านความรู้ พบว่า ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่เน้นให้นิสิตศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ทั้งนี้นิสิตต้องมีความแม่นยำในเนื้อหาที่สอนและมีแหล่งที่มาหรือแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ โดยแนะนำให้นิสิตนำความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการสร้างสื่อการสอนเพื่อนำเสนอ และทางศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนได้จัดพัฒนาศักยภาพให้แก่นิสิตอย่างสม่ำเสมอ เช่น ทักษะการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาสื่อนวัตกรรม โดยจัดโครงการคุณครูกระดาศษทราย โครงการงานวิจัยในชั้นเรียน โครงการจิตอาสาพัฒนานิสิต ฯลฯ ดังความคิดเห็นตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

“การพัฒนาองค์ความรู้โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน ทั้งนี้ต้องมีความถนัดแม่นยำและถูกต้องในเนื้อหาที่สอน”

จากตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ 5, 7, 8, 10

2.2.3 ด้านความเป็นครู พบว่า ครูพี่เลี้ยงหล่อหลอมและสร้างเจตคติ จรรยาบรรณ ความรักความศรัทธาที่ดีต่อวิชาชีพครูให้กับนิสิตตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 โดยเสริมแรงจูงใจและให้กำลังใจในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน เพื่อให้นิสิตได้รับรู้และมีเจตคติที่ดีเมื่อจบแล้วจะไปเป็นครูที่ดีในอนาคต ดังความคิดเห็นตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

“สร้างความรักศรัทธาต่อวิชาชีพครูต้องสะสมตั้งแต่เริ่มต้นในปีที่ 1 แล้วค่อยๆ เสริมกำลังใจและหล่อหลอมให้เกิดเจตคติที่ดีต่อความเป็นครู”

จากตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ 2, 3, 5, 6, 8, 9

2.3 ทักษะการนิเทศ

กระบวนการนิเทศนิสิต พบว่า ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่ใช้การนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยพูดคุยตักเตือนดูแลเอาใจใส่นิสิตอย่างใกล้ชิด มีไลน์กลุ่มเพื่อสื่อสารข้อมูลแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและรับรู้ในรูปแบบเดียวกัน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้นิสิตได้ทำงานร่วมกับครูพี่เลี้ยงหลาย ๆ ท่าน เพื่อให้เรียนรู้กับอาจารย์อาวุโสที่มีวัยแตกต่างกัน ดังความคิดเห็นตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

“พยายามประคับประคองการสอนอย่างเป็นกัลยาณมิตร ใช้การพูดคุยตักเตือนแบบพี่น้อง มีการติดต่อสื่อสารกันตลอด และเปิดโอกาสให้เรียนรู้กับครูพี่เลี้ยงหลาย ๆ ท่าน เพื่อให้ได้ความรู้ที่หลากหลาย”

จากตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ 2, 3, 4, 7, 8, 9

ปัญหาจากการนิเทศที่พบ คือ นิสิตบางกลุ่มสาระการเรียนรู้จะมีครูที่เลี้ยงมากกว่าหนึ่งคน และมีการสอนมากกว่า 1 รายวิชา นิสิตจะต้องทำแผนการสอนเพิ่มขึ้นตามรายวิชาที่รับผิดชอบ ดังนั้นแผนการสอนของนิสิตจะต้องให้ครูที่เลี้ยงที่รับผิดชอบรายวิชาทุกคนตรวจ บางครั้งมีการปรับแก้แผนการสอนทำให้นิสิตเกิดความสับสน จึงควรมีผู้ประสานงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทำข้อตกลงร่วมกันก่อน ดังความคิดเห็นตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

“รายวิชาเดียวแต่มีครูที่เลี้ยง 4 คน ซึ่งบางท่านอาจจะตรงและเข้มข้นมาก แต่ละท่านต้องการแก้แผนทุกคน และแก้กันคนละอย่างก็สร้าง ความสับสนและเป็นภาระแก่นิสิต จึงต้องมีผู้ประสานงาน”

จากตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ 2, 3, 5, 7, 8, 9

2.4 การพัฒนาศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การพัฒนาศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า ครูที่เลี้ยงส่วนใหญ่ ต้องการให้มีการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) ในกลุ่มสาระและต่างกลุ่มสาระอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อพูดคุยถึงสภาพปัญหาและร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น และอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ฐานข้อมูลของนิสิต ได้แก่ สุขภาพความเจ็บป่วย และลักษณะพฤติกรรม เป็นต้น รวมถึงการจัดการฝึกอบรมและสัมมนาทางวิชาการ เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เช่น การเขียนแผนการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียนและกระบวนการ PLC เป็นต้น

“ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเป็นการทบทวนความรู้ และเสริมในกระบวนการ PLC ในกลุ่มสาระและต่างกลุ่มสาระ เพื่อพูดคุยถึงสภาพปัญหาและร่วมกันหาแนวทางในการปฏิบัติ”

จากตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ 1, 2, 3, 4, 7, 8, 10

3. การนำเสนอแนวทางการกำหนดนโยบาย วางแผน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.1 ผลิตบัณฑิตครูและพัฒนาครู รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมีมาตรฐาน มีความเป็นเลิศและความเป็นสากล เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง เพื่อสร้างครูที่ดีตอบสนองต่อความต้องการของสังคม และการพัฒนาประเทศไทย

3.2 พัฒนาหลักสูตรโรงเรียนสาธิตให้มีความโดดเด่นทันต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและการปฏิบัติการสอน ให้เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมต่อการทดลองสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยพัฒนาให้เป็น “ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้นแบบ”

3.3 ผลิต พัฒนางานวิจัย นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา กระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดปัญหาบนฐานการวิจัย ที่มีความเหมาะสมกับการพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับองค์ความรู้สากล

3.4 บริการวิชาการโดยเน้นครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา ชุมชน และสังคม รวมทั้งการบูรณาการกับการเรียนการสอนและการวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

3.5 ส่งเสริม สนับสนุน สืบสาน อนุรักษ์และทำนุบำรุงภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมไทย บนฐานทางการศึกษา ให้เป็นวิถีของวัฒนธรรมองค์กรและการเรียนการสอน

3.6 พัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ มีธรรมาภิบาล และประสิทธิภาพสอดคล้องสัมพันธ์กับปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของมหาวิทยาลัยที่เกิดจากการรับรู้ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน ในแผนกลยุทธ์และครอบคลุมมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน

3.7 กำหนดแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปีในการบริหารเพื่อขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรม ให้มีคุณภาพ ตามเกณฑ์ เป็นไปตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ และกำหนดตัวชี้วัดเพื่อประเมินความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรม การประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกเพื่อมุ่งสร้างวัลคุณภาพแห่งชาติ ที่ได้รับการเห็นชอบจากกรรมการบริหาร สถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การถอดบทเรียนการเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน นำไปสู่การอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านบทบาทครูพี่เลี้ยง พบว่า บทบาทครูพี่เลี้ยง คือ การทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นิสิต สามารถถ่ายทอด เทคนิคการสอน การจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนพร้อมตรวจสอบเนื้อหาให้ถูกต้อง การปกครองชั้นเรียนและการสร้าง บรรยากาศในชั้นเรียน สร้างศรัทธา เจตคติ จรรยาบรรณในวิชาชีพครู และเพื่อให้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ความเป็นครูมอบ ความรักความใส่ใจเป็นกันเองและสร้างปฏิสัมพันธ์กับนิสิต และมีความยืดหยุ่นที่หลากหลายรูปแบบ ส่งเสริมสนับสนุนให้ ความช่วยเหลือ และให้โอกาส มีเวลาให้กับนิสิตในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ แก้ไขปัญหาทั้งเรื่องการสอนและเรื่องส่วนตัว รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติตนของนิสิต ทั้งนี้ครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารให้ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต จึงต้องมีความตระหนักและเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการเป็นครูพี่เลี้ยง และทำหน้าที่ ให้ความช่วยเหลือแนะนำตลอดจนการถ่ายทอดคุณลักษณะความเป็นครูให้แก่นิสิตโดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ สามารถเป็น แบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติการสอนแก่นิสิต ทำให้นิสิตมีความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่ความเป็นครู และเป็นครูที่ดี สามารถปฏิบัติการสอนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายฝน แสนใจพรม และ น้ำผึ้ง อินทะเนตร (2560) ได้กล่าวถึงบทบาทครูพี่เลี้ยงในการส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครู ผลการวิจัยพบว่า ครูพี่เลี้ยงมีพฤติกรรมการแสดงบทบาทในการส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ระดับมากที่สุดทุกคนและพบว่า นิสิต/นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ จากครูพี่เลี้ยงที่เป็นแบบอย่างที่ดี ย่อมส่งผลต่อความสามารถในการสอนและคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนิสิต/นักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2. ด้านทักษะการนิเทศ พบว่า ครูพี่เลี้ยงมีความรู้ความเข้าใจในการนิเทศ รวมทั้งเข้าใจบทบาทการนิเทศนิสิต เพื่อสร้างครูต้นแบบและเป็นตัวอย่างที่ดีให้นิสิตปฏิบัติตาม ใช้รูปแบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตรโดยการชี้แนะและให้ คำปรึกษามีการพูดคุยกับนิสิตถึงสภาพปัญหาและร่วมกันแก้ไข้ปัญหา เป็นการกระทำหรือการฝึกการสอนที่แสดงให้นิสิตดู และรับรู้ถึงการปฏิบัติหน้าที่ครูจากครูพี่เลี้ยง ที่มีทักษะประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอน ถ่ายทอดความรู้ เทคนิคการเขียน แผนและกระบวนการสอนให้กับนิสิต ทั้งนี้มีครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติการสอนมากกว่า 3 ปีขึ้นไป มีความรู้ความสามารถและได้ส่ง สมประสบการณ์สอนที่หลากหลาย จึงสามารถนำรูปแบบมาใช้ในการนิเทศและเป็นต้นแบบให้นิสิตปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปารณีย์ ชาวเจริญ และคณะ (2561) การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยวิธีการสอนงานและการเป็น พี่เลี้ยงของครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า การนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะมีครูพี่เลี้ยงซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดูแล แนะนำ ให้

คำปรึกษา ช่วยเหลือนักศึกษา สมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจทักษะในการนิเทศโดยวิธีการสอนงานและการเป็นที่เลี้ยงของครูพี่เลี้ยงมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีวัน เขียววิจิตร และคณะ (2560) กระบวนการพัฒนาต้นแบบครูพี่เลี้ยงของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาต้นแบบครูพี่เลี้ยงของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามแนวการพัฒนาบทเรียนร่วมกันที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบของต้นแบบครูพี่เลี้ยง คือ 1) ด้านความรู้ของครูพี่เลี้ยง ประกอบด้วย การออกแบบและการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมทางการศึกษา การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ 2) ด้านทักษะการนิเทศด้วยกระบวนการพี่เลี้ยง ประกอบด้วย การให้คำปรึกษาและการสอนงาน การสังเกตและการจดบันทึก 3) เจตคติที่มีต่อการนิเทศด้วยกระบวนการพี่เลี้ยง ออกแบบกระบวนการพัฒนาต้นแบบครูพี่เลี้ยง

3. ด้านการพัฒนา นิสิต พบว่า นิสิตควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการสอนก่อนการฝึกเพื่อให้ นิสิตมีความพร้อมในการจัดการเรียนสอน และระหว่างฝึกเพื่อให้ นิสิตสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ โดยมีครูพี่เลี้ยงคอยกำกับดูแลการสอนอย่างใกล้ชิด คุณลักษณะที่ นิสิตต้องมีคือ ความรู้และประสบการณ์ในเนื้อหาสาระวิชาต้องมีความแม่นยำมีที่มาของเนื้อหาที่อ้างอิงได้และน่าเชื่อถือ การปฏิบัติงานต้องรู้บทบาทหน้าที่และอยู่ในระเบียบข้อบังคับ รวมถึงการมีจรรยาบรรณวิชาชีพมีจิตสำนึกของความเป็นครูและสามารถยืดหยุ่นได้ตามยุคสมัย ทั้งนี้เนื่องจาก นิสิตยังไม่มีประสบการณ์การสอน ขาดการเตรียมตัว การวางแผนก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จึงต้องมีการพัฒนาสมรรถนะในด้านเนื้อหาวิชาที่สอน วิธีการสอนจากที่ผ่านมามีมุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาวิชามากกว่าการเรียนรู้มาเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ประกอบกับในปัจจุบันยุคดิจิทัลที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางวัฒนธรรม การติดต่อสื่อสาร เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ นิสิตจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองและสามารถปรับและนำมาใช้ได้ตามสถานการณ์ รวมทั้งการวางตัวให้เหมาะสมกับความเป็นครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยศวีร์ สายฟ้า (2564) ทิศทางการผลิตครูประถมศึกษาของประเทศไทยที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ครูกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงในสังคมยุคดิจิทัลที่มีผลต่อการผลิตครูประถมศึกษาประกอบด้วย การเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ คุณภาพการดูแลเลี้ยงดูและสัมพันธภาพภายในครอบครัว บรรทัดฐานของต้นแบบทางสังคม คุณภาพครูประถมศึกษา และนโยบายที่เกี่ยวข้อง และครูควรมีคุณสมบัติทักษะความสามารถทางเทคโนโลยี การมีจิตวิญญาณความเป็นครู และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิภา ปรัชญพฤทธิ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการผลิตครูสำหรับการศึกษายุค 4.0 พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในการศึกษา ยุค 4.0 สมรรถนะแกนกลาง ได้แก่ การคิดแบบมีวิจารณญาณ การสร้างนวัตกรรม การแก้ปัญหาแบบสร้างสรรค์ ความเป็นผู้ประกอบการ ความเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต การใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ภาวะผู้นำ และการมีจิตสาธารณะ สมรรถนะวิชาชีพครู ได้แก่ ความเป็นครูและจรรยาบรรณวิชาชีพ การพัฒนาหลักสูตร การรู้ลึกในเนื้อหาวิชา และวิธีวิทยา การสอน การประเมินผลและวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา การพัฒนาผู้เรียน และการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

4. ด้านการดำเนินงานของศูนย์ฝึกฯ พบว่า ระบบการรับ นิสิตมีการพัฒนามากขึ้น แต่ละกระบวนการมีขั้นตอนการมอบหมายงานแบ่งหน้าที่ตามสายงานให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้รับผิดชอบ มีการประสานงานและติดตามระหว่าง การฝึก มีการทำข้อตกลงเกี่ยวกับเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในกลุ่มสาระเดียวกันและต่างกลุ่มสาระ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ได้ดำเนินการรับ นิสิตฝึกมาหลายรุ่นและหลายปีทำให้ทราบถึงสภาพปัญหา รวมถึงมีการถอดบทเรียนต่างๆ มากมายเพื่อค้นหารูปแบบวิธีการที่ดี ที่สุดสำหรับนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติและได้ดำเนินการปรับปรุงเพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นจนทำให้ได้รับการยอมรับจาก

หน่วยงานและองค์กรภายนอกในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิคม สุวพงษ์ (2565) การถอดบทเรียน : เพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ เป็นบทความทางวิชาการที่นำเสนออีกแง่มุมของวิธีเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและกระบวนการคิด ซึ่งการถอดบทเรียนเป็นการสรุปประสบการณ์ การทำงานที่ผ่านมาในมุมต่างๆ เพื่อให้เห็นถึงรายละเอียดของเหตุปัจจัย ทั้งภายในและภายนอกซึ่งทำให้เกิดผลอย่างเป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งที่สำเร็จหรือล้มเหลว ด้วยการสืบค้นความรู้จากการปฏิบัติงาน โดยใช้วิธีการสกัดความรู้และประสบการณ์ที่ฝังลึก จากกลุ่มเป้าหมายที่ได้ร่วมการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานและความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานทั้งที่สำเร็จหรือล้มเหลวเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและสามารถเผยแพร่ผลการศึกษาเรียนรู้ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของ ควรจัดประชุมเกี่ยวกับกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อกำหนดนโยบายในการดำเนินงานและแนวทางในการปฏิบัติงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และนำสู่การปฏิบัติการโดยอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนิสิต/นักศึกษา
2. ครูพี่เลี้ยง ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเสริมสร้างศักยภาพในด้านการปฏิบัติการสอนระหว่างฝึกของนิสิตนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อให้การปฏิบัติการสอนสัมฤทธิ์ผลสูงสุด
3. นิสิต/นักศึกษา ควรศึกษานวัตกรรมสื่อการสอน และเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้มากและหลากหลายยิ่งขึ้นโดยให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อให้มีเทคนิคแนวทางการสอนใหม่ๆ และสามารถนำมาประยุกต์และปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. แหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ควรจัดเก็บฐานข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบหรือรูปแบบการนิเทศที่ใช้แล้วมีประสิทธิภาพต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อเป็นต้นแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในครั้งต่อไป
5. การบริหารงานของแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ควรเพิ่มระบบกลไกในการประสานงาน เพื่อความร่วมมือในการดำเนินงานระหว่างคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ให้มีความใกล้ชิดและมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและแนวทางการแก้ไขปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีประสิทธิภาพ
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคการพัฒนากระบวนการเสริมสร้างศักยภาพในด้านการปฏิบัติการสอนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบถึงลักษณะความแตกต่างในการนำมาใช้
3. ควรศึกษาการสร้างรูปแบบในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เพื่อนำผลที่ได้มากำหนดให้เป็นรูปแบบเดียวกัน

บรรณานุกรม

- จุฑาทิพย์ สติระปัญญา. (2564). การถอดบทเรียน แนวคิดและการนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาโครงการ สุขภาวะ. สงขลา : คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชวนพิศ อัดเนตร และคณะ. (2563). การบูรณาการการโค้ช การศึกษาชั้นเรียนและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อการเสริมสร้างสมรรถภาพการฝึกปฏิบัติการสอนสำหรับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี, 9(1), 288-300.
- ชีวัน เขียววิจิตร และคณะ. (2560). กระบวนการพัฒนาด้านแบบครูพี่เลี้ยงของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 18(1), 198-213.
- ชีวัน เขียววิจิตร และคณะ. (2566). การพัฒนาระบบศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 18(1), 162-177.
- นิคม สุวพงษ์. (2565). การถอดบทเรียน: เพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้. วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์. 7(1), 47-60.
- ปารณีย์ ขาวเจริญ. (2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยวิธีการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยงของครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์. 19(1), 125-136.
- มงคลชัย วิริยะพนิจ. (2560). องค์การแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้. กรุงเทพฯ: ส่องสยาม.
- ยศวีร์ สายฟ้า. (2564). ทิศทางการผลิตครูประถมศึกษาของประเทศไทยที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ครูกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคดิจิทัล. วารสารศึกษาศาสตร์. 32(3), 71-85.
- โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. (2561). วิทยานิเทศ พุทธศักราช 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. กรุงเทพฯ: เพจเมคเกอร์.
- วรวิทย์ วสันตสารกร. (2552). การศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วาสนา เพ็งทองกลาง. (2556). ความพึงพอใจของหัวหน้าสถานประกอบการเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาที่มีต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (สาขาวิชาบริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สายฝน แสนใจพรม, น้ำผึ้ง อินทะเนตร. (2560). บทบาทครูพี่เลี้ยงในการส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. 11(3), 133-146.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- อภิภา ปรัชญพฤทธิ. (2560). พัฒนารูปแบบการผลิตครูสำหรับการศึกษายุค 4.0. วารสารร่วมพฤษภูมิ มหาวิทยาลัยเกริก. 35(3), 101-136.
- Garfield, S. (2018). *Knowledge Management*. Retrieved December 1, 2020, from <https://stangarfield-medium.com/lessons-learned-process-dbc5743fb99b>